

Nr 5.

Av herr **Lindley**, om *åvägbringande av utredning och förslag rörande personalens vid mynt- och justeringsverket uppförande på ordinarie stat m. m.*

Mynt- och justeringsverkets personal har under en lång följd av år ansett sig synnerligen missgynnade, enär de, trots flera framställningar, icke kunnat beredas förmånen av ett ordnat pensionssystem. Visserligen har ju riksdagen, gång efter annan, beslutat tilldela där anställda, till arbete oförmögna, understöd i form av pension, men detta blir dock i varje fall en osäker nådegåva och icke en berättigad pension till vilken de själva bidragit.

Följden av dessa osäkra förhållanden har även blivit att verket nödgats — från humanitär synpunkt — i tjänsten bibehålla personer med starkt nedsatt arbetsförmåga, liksom att arbetarna själva äro urståndsatta att på egen begäran kunna avgå när krafterna börja tryta, enär de städse måste sväva i ovisshet huruvida pensionsunderstöd kan bliva dem beviljat eller ej. Det förtjänar i detta sammanhang antecknas, att bland de inom verket sysselsatta finnes en, som anställdes redan år 1876. (Se bil. 4.)

År 1913 gjordes från personalen en underdånig hemställan till Kungl. Maj:t om förnyat övervägande av pensionsfrågan (se bil. 1) och blev denna framställning sedermera remitterad till mynt- och justeringsverket för dess yttrande. Mynt- och justeringsverket påpekar i sitt utlåtande att de tidigare gjort framställning i samma riktning och därför tillstyrker åtgärden samt meddelar att inga anslag för sagda ändamål behöva begäras av riksdagen, enär för detta ändamål tillgängliga överskottsmedel stodo till förfogande. (Se bil. 2.) Mynt- och justeringsverket bifogade utlåtandet ett förslag till pensioneringsbestämmelser, avsett att träda i verkställighet redan år 1915. (Se bil. 3.)

Enligt personalens utsago uppvaktades bl. a. dåvarande finansminister Adelsvärd, vilken lovade att ägna frågan ett allvarligt övervägande. Det kort därefter timade regeringsombytet grusade dessa förhoppningar på en snar lösning. Några år senare gjordes en personlig hänvändelse till dåvarande finansminister Thorsson, vilken ställde sig mycket välvillig samt lovade att snarast möjligt undersöka frågan och om möjligt söka lösa densamma. Orsaken till att så ej skett har icke blivit bekantgjort, men förmodligen har det då pågående kriget och därmed förknippade bekymmer och svårigheter gjort, att denna fråga blivit undanskjuten samt råkat i glömska.

Ingen torde emellertid med berättigat fog kunna bestrida att icke denna grupp har en moralisk rätt att få sina pensionsförhållanden ordnade snarast möjligt. Den egentliga orsaken, varför detta icke allaredan skett, beror huvudsakligast på att bemälda arbetaregrupp icke blivit upptagen å ordinarie stat. Även detta ganska förvånansvärt, med hänsyn till att ifrågavarande verk icke kan betraktas såsom något slags tillfällig konjunkturväxlande företag, som kan tillfälligtvis utvidgas eller inskränkas, nedläggas eller upptagas. Tvärtom torde mynt- och justeringsverket i ännu högre grad än post- och telegrafverken, statens järnvägar eller tullverket vara befriad från konjunktur- och säsongväxlingar och där arbetet planmässigt kan bedrivas på lång sikt. Till sin ålder torde myntverket kunna ställas långt framför alla härovan uppräknade verk. Kan det anses befogat att ställa t. ex. brevbärare och järnvägsmän på ordinarie stat, så är det väl lika berättigat att även mynt- och justeringsverkets personal placeras i samma ställning. Ingenting hindrar att man även här, om så kan anses vara nödvändigt, gör en indelning av ordinarie och extra.

Genom dylik uppflyttning på ordinarie stat skulle pensionsfrågan kunna bringas till en omedelbar lösning. För personalens del är detta den viktigaste frågan, som kräver omedelbara åtgärder till undanröjandet av uppenbara missförhållanden.

Med stöd av vad som här ovan framhållits får undertecknad påyrka,

det riksdagen måtte besluta att hemställa till Kungl. Maj:t om utredning och eventuellt förslag beträffande mynt- och justeringsverkets personals uppflyttning på ordinarie stat samt utarbetande av bestämmelser för sagda personals pensionering eller ock att andra åtgärder vidtagas, varigenom pensionsfrågan snarast möjligt blir tillfredsställande löst för mynt- och justeringsverkets personal.

Stockholm den 16 januari 1928.

Charles Lindley.

Bil. 1.

Till Konungen.

Samtliga vid myntverket anställda arbetare vilja härmed underdånigast anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte taga i nådigt övervägande frågan om ett ordnat pensionsförhållande för myntverkets arbetare.

Eders Kungl. Maj:t gjordes å detta önskemål uppmärksam även av löne-regleringskommittén för mynt- och kontrollverken den 30 december 1875. Även har frågan vid flera tillfällen varit under behandling.

Att frågan finner sin lösning just nu, anse vi vara av behovet påkallat, då vi i annat fall skulle komma under den allmänna pensionslagen, vilken skulle tillförsäkra oss ett alltför knappt understöd och göra vår ålderdom mindre tryggad än vad nu är förhållandet.

Eders Kungl. Maj:t har nämligen, då arbetare vid myntet, vid oförmåga att vidare sköta sin befattning, avgått, i nåder tilldelat denne ett understöd, som vid senaste tillfälle uppgått till 650 kronor årligen.

Stockholm den 3 november 1913.

Underdånigast
å myntarbetarnas vägnar

L. Karlström.

J. Rudelius.

E. Johansson.

Förteckning på olika grupper av inkomsttagare, dessas pensioner och pensionsavgifter pr år för arbetare och biträden vid Kungl. mynt- och justeringsverket, som avses i den föreslagna pensionslagen.

Grupp	Antal i gruppen	Löneförmån Kr.	Pension Kr.	Pensionsavgift	
				%	Kr.
1	1	3,270: —	2,289: —	3.4	111: 18
2	1	2,750: —	1,925: —	3.2	88: —
3	4	2,030: —	1,421: —	3.1	62: 93
4	3	1,885: —	1,319: 50	3.0	56: 55
5	2	1,800: —	1,260: —	3.0	54: —
6	6	1,740: —	1,218: —	3.0	52: 20
7	1	1,680: —	1,176: —	3.0	50: 40
8	1	1,628: —	1,139: 60	3.0	48: 84
9	7	1,595: —	1,116: 50	2.9	46: 26
10	1	1,560: —	1,092: —	2.9	45: 24
11	2	1,450: —	1,015: —	2.9	42: 05
12	1	1,080: —	756: —	2.8	30: 24
13	1	430: —	301: —	2.7	11: 61

Summa pensionsavgifter pr år kronor 1,636: —.

Bil. 2.

Till Konungen.

I underdånig skrivelse den 3 november 1913 hava samtliga vid myntverket anställda arbetare anhållit, att Eders Kungl. Maj:t måtte taga i nådigt övervägande frågan om ett ordnat pensionsförhållande för myntverkets arbetare. Genom nådig remiss den 8 november 1913 har mynt- och justeringsverket

anbefallts att häröfver avgiva skyndsamt utlåtande. Då mynt- och justeringsverket dessutom i underdånig skrivelse den 18 september 1913 hemställt till Eders Kungl. Maj:ts bedömande, huruvida icke det vore lämpligt, att frågan om ett ordnat pensionsväsende för myntets arbetare och i samband därmed för av mynt- och justeringsverket antagna biträden toges i nådigt öfvervägande, tillåter sig mynt- och justeringsverket att även i det nu avgivna utlåtandet behandla sistnämnda personal, ehuru ännu icke något svar å verkets underdåniga skrivelse anlänt.

I den till 1911 års riksdag av Kungl. Maj:t avgivna nådiga propositionen nr 58 (som här bifogas) angående understöd åt vissa uttjänta arbetare vid kungl. myntet finnes intaget ett referat av mynt- och justeringsverkets skrivelse angående samma sak, irnehållande motivering till frågan om ett ordnat pensionsväsende för myntets arbetare.

Till dessa här anförda skäl kan nu läggas det av myntverkets arbetare framhållna, nämligen, att de, i händelse icke något ordnat pensionsförhållande för desamma nu skulle kunna ernås, skulle vara nödsakade att komma under lagen om allmän folkförsäkring och därigenom få sina utsikter till en tryggad ålderdom försämrade i förhållande till den nuvarande ställningen, då de hittills vid avgången från sin tjänstebefattning vid myntet av riksdagen erhållit ett särskilt årligt understöd, som senast utgjorde 650 kronor.

Då Mynt- och justeringsverket upprättat förslag till pensionslag för ifrågavarande arbetare och biträden, som anställts av mynt- och justeringsverket, har verket byggt detta förslag på samma grunder, som äro tillämpade vid utarbetandet av den lag angående rätt till pension för tjänstemännen vid statens järnvägar, som Eders Kungl. Maj:t utfärdat den 4 juli 1910. De bestämmelser, som den föreslagna lagen innehåller, kunna således motiveras på samma sätt som bestämmelserna i nämnda lag för pension till järnvägstjänstemännen.

Endast i ett par väsentliga fall äro avvikelser gjorda, nämligen dels däruti, att den tid, som en tjänsteinnehavare använder för sin värnpliktstjänst, icke frånräknas hans tjänstetid vid myntet, dels däruti, att vid lagens trädande i kraft de tjänsteinnehavare, som då finnas, erhålla den rätt till pension de till följd av sin tjänstetid och ålder skulle hava, ehuru de icke inbetalt de stipulerade bidragen till pensionsfonden förrän från och med början av det år, då pensionslagen träder i kraft.

Vad pensionsförslaget genomförande i ekonomiskt avseende angår, behöves icke av riksdagen äskas något anslag, då riksdagen redan medgivit, att de reservationer å mynt- och justeringsverkets utgiftsanslag, som uppstå, skola efter vederbörligt tillstånd, uteslutande användas till det med anslaget avsedda ändamålet, och ifrågavarande pensioner utan tvivel kunna hänföras till ett sådant ändamål. Dessa reservationer uppgingo vid 1912 års bokslut till 918,179: 69 kronor.

En förteckning på de arbetare och biträden, som den 1 januari 1915 eventuellt skulle vara berättigade till pension, bifogas, liksom även en beräkning av storleken av de pensioner de vid uppnådd pensionsålder skulle komma att uppbära.

Stockholm den 17 november 1913.

Underdånigast

K. A. Wallroth.

Bil. 3.

Förslag till lag angående rätt till pension för viss av mynt- och justeringsverket anställd personal.

§ 1. Rätt till pension enligt denna lag tillkommer verkmästare, maskinist, verkstads- och gårdsarbetare samt biträden, vilka anställts av mynt- och justeringsverket.

§ 2. Pensionsrätt tillkommer:

a) den, som till följd av olycksfall i mynt- och justeringsverkets tjänst eller till följd av sjukdom, vilken han genom utövning av sådan tjänst ådragit sig, icke vidare kan behörigen sköta sin tjänst och ej heller av mynt- och justeringsverket anses kunna lämpligen förflyttas till annan befattning samt för den skall entledigas;

b) den, som efter minst 15 års anställning vid mynt- och justeringsverket, antingen till följd av kroppsskada eller sjukdom i andra fall än under a) sägs, eller ock till följd av väsentligen minskad arbetsförmåga, icke vidare kan behörigen sköta sin befattning och ej heller av mynt- och justeringsverket anses lämpligen kunna förflyttas till annan befattning samt för den skall entledigas; och skall för rätt till pension enligt a) eller b) oförmågan att vidare behörigen sköta sin befattning vara styrkt med intyg i behörig ordning, utfärdat av läkare, som av mynt- och justeringsverket härför antagits;

c) den, som vid avgången från anställningen uppnått här nedan för olika slag av anställning stadgad levnadsålder, under förutsättning tillika, att vederbörande under sammanlagt minst 15 år innehaft anställning vid något statens verk eller inrättning, därav åtminstone de 5 sista åren i stadigvarande tjänst vid mynt- och justeringsverket.

Nämnda levnadsålder utgör för:

verkmästare, maskinist, manlig verkstads- och gårdsarbetare samt

manligt biträde: 65 år, samt

kvinnlig gårdsarbetare och kvinnligt biträde: 60 år.

d) den, som för uppnående av den under c) i varje fall stadgade levnadsåldern efter sammanlagt minst 15 års anställning vid något statens verk eller inrättning, därav åtminstone de 5 sista åren i stadigvarande tjänst vid mynt- och justeringsverket, entledigas annorlunda än efter egen ansökan eller på grund av fel eller försumlighet i tjänsten eller därför att han ådömts straff för grövre brott.

§ 3. Vid beräkning av tjänsteåldern medräknas icke tjänstetid före fyllda 21 år. Däremot bortses från den tid vederbörande varit på grund av sjukdom hindrad att tjänstgöra eller åtnjutit semester eller tjänstledighet med bibehållande av ull avlöning, eller fullgjort sin värnplikt.

Person, som vid uppnåendet av den här ovan stadgade tjänsteåldern icke kan räkna 15 tjänsteår och alltså icke då är berättigad till erhållande av pension, må icke heller sedermera komma i åtnjutande av sådan, även om han på grund av stadgandet i § 4 här nedan tillåtes att kvarstå i tjänsten efter nämnda levnadsålders inträde.

§ 4. Person, som uppnått den för rätt till ålderspension jämlikt punkt c) i § 2 bestämda levnadsålder, är förpliktad att avgå från tjänsten; mynt- och justeringsverket dock obetaget att låta anstå med avskedet, därest och så länge vederbörande prövas kunna på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre än till fyllda 70 år.

§ 5. Därest vederbörande innehar minst 35 tjänsteår enligt de i §§ 2 och 3 angivna beräkningsgrunder, utgör beloppet av pension, som utgår på grund av stadgandet i § 2 c) (*ålderdomspension*), 70 procent av vederbörandes medelavlöning för år under de 5 senaste anställningsåren.

Understiger tjänsteårens antal 35, utgör årliga beloppet av ålderspension eller pension jämlikt stadgandet i § 2 d), allt efter antalet tjänsteår, beräknade på ovannämnda sätt, viss procent av avlöningen sålunda, att

för fulla 15 tjänsteår erhålles 17.5 proc.				för fulla 25 tjänsteår erhålles 35.0 proc.										
»	»	16	»	»	»	19.2	»	»	»	26	»	»	38.5	»
»	»	17	»	»	»	21.0	»	»	»	27	»	»	42.0	»
»	»	18	»	»	»	22.7	»	»	»	28	»	»	45.5	»
»	»	19	»	»	»	24.5	»	»	»	29	»	»	49.0	»
»	»	20	»	»	»	26.2	»	»	»	30	»	»	52.5	»
»	»	21	»	»	»	28.0	»	»	»	31	»	»	56.0	»
»	»	22	»	»	»	29.7	»	»	»	32	»	»	59.5	»
»	»	23	»	»	»	31.5	»	»	»	33	»	»	63.0	»
»	»	24	»	»	»	33.2	»	»	»	34	»	»	66.5	»

§ 6. Vid beräkning av avlöning enligt dessa bestämmelser skall läggas till grund:

för person med års-, månads-, eller veckoavlöning: den faktiskt åtnjutna avlöningen (för år med iakttagande av, att antalet veckor pr år beräknas till 52);

för person med timlön: den vederbörande tilldelade timlönen med iakttagande av, att antalet arbetstimmar pr år beräknas till 2,900;

för person med fri bostad och bränsle beräknas därjämte denna förmån ingå i avlöningen med belopp, som mynt- och justeringsverket bestämmer, med hänsyn till övriga löntagares hyresbidrag. Hyresbidrag, övertidsersättning m. m. medräknas icke i avlöningen.

§ 7. Årliga beloppet av pension, som utgår på grund av stadgandet i § 2 b) (*sjukpension*) utgör, allt efter antalet tjänsteår, den procent av avlöningen, som är i § 5 för motsvarande antal tjänsteår bestämd.

Därest de förhållanden, som grundat rätten till pension, omöjliggöra för vederbörande att vidare bidraga till sin försörjning, må beloppet av pensionen icke understiga 50 procent av avlöningen.

§ 8. Årliga beloppet av pension, som utgår på grund av stadgandet i § 2 a) (*invalidpension*) utgör, om anställningstiden vid mynt- och justeringsverket icke uppgår till 30 år, 50 procent av den avlöning, han vid avgång från tjänsten uppbär, och, om han innehaft sådan tjänst i fulla 30 år eller därutöver, den procent av avlöningen, som är i § 5 för motsvarande antal tjänsteår bestämd; dock skall pension, varom nu är fråga, oberoende av antalet tjänsteår, utgå med 70 procent av avlöningen, därest de förhållanden, som grundat rätten till pension, omöjliggöra för vederbörande att vidare bidraga till sin försörjning.

§ 9. Som bidrag till kostnaden för beredande av pension skall anställd person från och med månaden näst efter den, under vilken han fyller 21 år, erlägga pensionsavgift med årligt belopp, motsvarande viss procent av den enligt bestämmelsen i § 6 beräknade avlöningen.

Denna avgift utgör, då avlöningen uppgår till:

mer än	400 kronor	men	högst	800 kronor	2.7	procent	därav
»	»	800	»	»	»	2.8	»
»	»	1,200	»	»	»	2.9	»
»	»	1,600	»	»	»	3.0	»
»	»	2,000	»	»	»	3.1	»
»	»	2,400	»	»	»	3.2	»
»	»	2,800	»	»	»	3.3	»
»	»	3,200	»	»	»	3.4	»
»	»	3,600	»	»	»	3.5	»

§ 10. Pensionsavgift erlägges månadsvis från och med månaden efter den, under vilken vederbörande erhållit anställning vid mynt- och justeringsverket, till och med den månad, varunder han erhåller avsked, entledigas, avskedas eller dör.

§ 11. Pensionsavgift inbetalas månadsvis till mynt- och justeringsverket genom avdrag å anställds avlöning, och pensionsavgifterna ingå till pensionsfonden för viss av kungl. mynt- och justeringsverket anställd personal, vilken fond förvaltas av kungl. statskontoret.

§ 12. Rätt till pension tillkommer ej den, som blivit för fel eller försummelse skild från sin anställning vid mynt- och justeringsverket, och pensionsstagare, som blivit dömd till förlust av medborgerligt förtroende, skall hava förverkat sin pension vid den tid, nämnda beslut vunnit laga kraft, dock med rätt för honom att i stället för den förverkade pensionen från och med månaden näst efter den, under vilken pensionen förverkats, utbekomma pension med belopp, som, efter av mynt- och justeringsverket verkställd utredning, befinnes motsvara årliga livräntan å sammanlagda kapitalet av de utav honom erlagda pensionsavgifter jämte ränta på ränta därå intill utgången av den tid, för vilken dessa avgifter blivit erlagda.

§ 13. Pension enligt dessa bestämmelser sökes hos mynt- och justeringsverket, som, därest ansökningen beviljas, utfärdar pensionsbrev å det belopp, den pensionsberättigade äger utbekomma. Pension utgår från och med månaden näst efter den, under vilken anställningen vid mynt- och justeringsverket upphör, till och med den månad, under vilken pensionstagaren dör eller förverkar sin pension.

§ 14. Pension utbetalas genom mynt- och justeringsverkets försorg kvartalsvis i början av mars, juni, september och december månader.

§ 15. Rätt att återbekomma erlagda pensionsavgifter medgivas endast vid övergång till annan statstjänst, därest med inträdet i denna tjänst är förenad skyldighet att för beredande av pension erlagga retroaktiv avgift, dock ej till högre belopp än det, vartill retroaktiva avgiften uppgår.

§ 16. Pension enligt dessa bestämmelser får icke åtnjutas samtidigt med annan pension av statsmedel eller pension från pensionsanstalt med bidrag av statsmedel i vidare mån än pensionen för år räknat, överstiger pensionen av nyssnämnda slag.

§ 17. Pensioner som enligt dessa bestämmelser beviljas, skola utgå av »pensionsfonden för viss av kungl. mynt- och justeringsverket anställd personal».

§ 18. Av reservationer å mynt- och justeringsverkets utgiftsanslag gäldas årligen så stor del av utgående pensioner, som den i näst föregående paragraf omnämnda fond enligt matematisk utredning ej är i stånd att bestrida.

§ 19. Och må vid pensions bestämmande den omständigheten, att den personal, som vid denna tidpunkt finnes anställd vid mynt- och justeringsverket, icke erlagt sådant bidrag för beredande av pension, som omnämnes i § 1 av denna lag, förr än med första månaden under år 1915, icke ligga dem till last.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1915.

Bil. 4.

Förteckning över arbetspersonalen vid kungl. mynt- och justeringsverket
år 1927.

N a m n	Födelse- år	Anställnings- år	Titel
Nils Hemborg	1851	1876	Verkmästare
G. A. Felix	1875	1897	Mästare
W. Wickström	1874	1897	»
E. Johansson	1874	1898	»
A. Rylander	1876	1898	»
O. Lundberg	1884	1915	»
C. Broman	1881	1916	»
E. Serrander	1873	1918	»
N. Flodin	1884	1918	»
Samtliga ovanstående hava månadslön.			
A. Salén	1862	1889	Vice mästare
E. Kronvall	1876	1897	» »
J. Sjöden	1875	1898	Mästare
G. Westerdahl	1870	1904	Vice mästare
E. Karlsson	1875	1906	Myntarbetare
A. Nilsson	1886	1906	»
K. Karlsson	1881	1907	»
G. Ström	1888	1907	»
G. Andersson	1863	1908	Vice mästare
W. Andersson	1865	1908	Chaufför
G. Pettersson	1876	1909	Gårdskarll
A. Hjorth	1864	1910	Myntarbetare
J. Nilsson	1853	1912	»
H. Andersson	1893	1914	»
S. Högberg	1881	1915	Montör
S. Hultman	1888	1915	Vice mästare
O. Nilsson	1884	1915	Myntarbetare
E. Gustavsson	1887	1915	Nattvakt
N. E. Lundkvist	1889	1915	Kontrollombud
G. Setterberg	1868	1916	Myntarbetare
J. Karlsson	1867	1918	Eldare
N. Rydén	1897	1918	Myntarbetare
S. Gordean	1883	1918	»
J. O. Eriksson	1878	1918	Vice mästare
K. Hoorn	1870	1918	Mekaniker
S. Strömberg	1879	1918	Myntarbetare
I. Gustavsson	1896	1918	Kontrollombud
V. Lindby	1902	1918	Myntarbetare
O. Persson	1879	1919	»
E. Andersson	1897	1920	»
F. Walther	1898	1920	»
A. Landegren	1870	1920	»

N a m n	Födelse- år	Anställnings- år	Titel
H. Flodén	1896	1920	Fräsare
O. Larsson	1859	1920	Snickare
K. Johansson	1887	1920	Myntarbetare
C. Juhlin	1891	1920	»
R. Lindahl	1895	1920	»
C. G. Karlsson	1880	1920	Smed
B. Fornstedt	1899	1920	Kontrollombud
Anna Lindblom	1895	1918	Städerska
Britta Olsson	1890	1920	»
Selma Hansson	1896	1922	»

